

Oppfølging av Regional areal- og transportplan for Bergensområdet

Tiltak i handlingsprogrammet

Tid: 12.04.19 kl 09:00-12:00

Stad: Terminus Forum, Grand Hotel Terminus

Velkommen v/ Pål Kårbø, fylkesvaraordfører HFK

Fylkesvaraordføreren ønske velkommen, og gav eit kronologisk overblikk på arbeidet med *Regional areal- og transportplan for Bergensområdet* (RATP).

Fylkesvaraordfører viste til dei overordna måla i planen og peika på at utbyggingsveksten i hovudsak bør kome innanfor regionale vekstsoner som kan tene regionane godt, og gje ei balansert utvikling i Bergensområdet. Eit klimavennleg utbyggingsmønster er ei føresetnad for å nå andre delmål i arbeidet, mellom anna nullvekstmålet. Fylkesvaraordføreren mana elles til løysingar som er breitt forankra i arbeidet vidare med tiltaka i handlingsprogrammet.

Innleiing om handlingsprogrammet til RATP v/ Hans-Christian Engum, seniorrådgjevar planseksjonen, HFK

Hans-Christian Engum gav ei oversikt over strukturen i planen der det er overordna mål i tillegg til mål og retningslinjer knytt til kvart plantema. I tillegg inneheld planen eit handlingsprogram. Det vart understreka at det er mål og retningslinjer i planen som gjev grunnlag for å fremje motsegn frå regionalt planmynde. Dette inneber at tiltaka og resultatet av dei i seg sjølv ikkje får noko formell verknad. Til dømes vil ikkje innhaldet og tilrådingar i den faglege parkeringsrapporten vere grunnlag for motsegn. Det vil den først vere dersom innhaldet vert innarbeidd i planen i framtidige rulleringar. Slike rapportar vil likevel vere faglege grunnlag for vidare arbeid i kommuneplanane.

Tiltaka i planen og statusen for desse vart kort presentert. Dei aktive tiltaka i handlingsprogrammet er p.t:

- Regionalt bustadbyggeprogram,
- Fagleg grunnlag for parkeringspolitikk i Bergensområdet
- Byvekstavtale
- Arbeid med kommunale sykkelstrategiar

Ein har søkt og fått tilskot frå KMD si ordning knytt til arealtiltak i byvekstavtalene, og fått støtte til kartlegging av sykkelinfrastruktur, fagleg grunnlag for parkeringspolitikk, regionalt bustadbyggeprogram, og arbeid med sykkelstrategiar i kommunane. Det er lyst ut nye midlar, med søknadsfrist til KMD 15. mai 2019.

Fagleg grunnlag for parkeringspolitikk og kartlegging av behov for sykkelinfrastruktur og utvikling av kommunale sykkelstrategiar i Bergensområdet v/ Hans-Christian Engum, seniorrådgjevar planseksjonen, HFK

Fagleg grunnlag for parkeringspolitikk

RATP seier at ein skal utforme eit fagleg grunnlag for differensierte parkeringsnormer i Bergensområdet som grunnlag for utarbeiding av kommunale føresegner for parkering. Asplan Viak starta våren 2018 med å utarbeide rapport med faglege tilrådingar for felles parkeringspolitikk, samt kartlegging av parkeringssituasjonen.

Innfartsparkering blei særleg drøfta og fleire kommunar understreka at det er viktig å legge til rette for dette i deira kommune. Fylkeskommunen peikte på at i utkast til byvekstavtale er innfartsparkering definert som eit av fleire innsatsområder.

I **Lindås kommune** ligg E39 midt i senterområdet. Dette har bidrege til utvikling av staden, men skapar også utfordringar. Ein arbeider no målbevisst med transformasjon i regionsenteret Knarvik, og har som mål at folk skal bevege seg rundt i sentrum utan bil.

Askøy kommune peikte på at med dagens bustadmønster og varierende kollektivdekning, er det viktig å ha tilstrekkelig innfartsparkering for å sikre at kvardagen kan gå opp for folk.

Os kommune trakk fram at fleksibilitet i regionale planar er viktig, samstundes er det slik at målet om nullvekst i personbiltrafikk ikkje er fleksibelt, men ein kan finne ulike løysingar og vegar til målet.

Fylkeskommunen peiker òg på at ein innfartsparkering ideelt sett ligg så langt ute i kollektivkjeda som mogeleg og at det kan vere utfordringar med å lokalisere innfartsparkering i senterområder. Dette aukar i praksis parkeringsdekninga også til andre føremål.

Sykkelinfrastruktur og utvikling av kommunale sykkelstrategiar

I retningslinene til RATP heiter det at regionsenterkommunane bør utarbeide kommunale sykkelstrategiar. Vidare seier tiltak 8.2 i Regional transportplan at ein skal oppdatere kunnskapsgrunnlag for sykkel og gange, og sette i gang planarbeid på gang- og sykkeltiltak i regionsentra Straume, Kleppstø, Knarvik og Osøyro og deretter utvide til å gjelde dei resterande regionsentra i Hordaland. I samband med dette kan ein òg vurdere å inngå sykkelbyavtaler med regionsentera. Multiconsult fekk oppdraget med å kartlegge sykkelinfrastruktur i Bergensområdet sommaren 2018, og å komme med tilrådingar. Rapporten blei overlevert i oktober 2018. For å forsterke den faglege kompetansehevinga utarbeida prosjektgruppa ei sluttrapport med generelle tilrådingar for vidare sykkelarbeid. Hordaland fylkeskommune har no fått løyvingar frå KMD som kommunane kan søke til utvikling av kommunale sykkelstrategiar. Søknadsfristen for kommunane var 1. mars 2019.

Her blei standard på gang- og sykkelløysingar drøfta. Tenleg standard for ulike behov er noko kommunane bør vurdere i arbeidet med sykkelstrategi. Fjell kommune meiner det er bra med felles kunnskapsgrunnlag, og peikar på at arbeidet som har vore gjort er nyttig og relevant.

Utkast til prosjektbeskriving til Regionalt bustadbyggeprogram v/ Cathrine Grasdal, rådgjevar planseksjonen, HFK

I RATP er det eit mål for Bergensområdet at ein skal ha attraktive og gunstig lokaliserte areal til bustad som dekker eit langsiktig behov. Planen har difor eit tiltak i handlingsprogrammet som inneber å utarbeide eit felles bustadbyggeprogram. I handlingsprogrammet er det formulert at bustadbyggeprogrammet skal vere retningsgivande for kommunal planlegging. Dette må ikkje tolkast som at det får formell status som motsegngrunnlag, slik som omtalt tidlegare. Fylkeskommunen understreker at arbeidet med bustadbyggeprogrammet skal vere eit samarbeidsprosjekt med kommunane.

Dette arbeidet er organisert som prosjekt, og ein avsluttar i desse dagar forprosjekt, der hovudoppgåvene har vore å skaffe felles kunnskap og avgrense tema og innhald for programmet. Som del av forprosjektet, har Ramboell laga ei kartlegging av bustadplanlegginga og virkemiddel i kommunane. I denne rapporten har ein i samarbeid med kommunane identifisert nokre utfordringar, og desse dannar utgangspunkt for forslag til programtema i prosjektet. I hovudprosjektet skal ein no i fellesskap utarbeide bustadbyggeprogrammet og syte for god politisk forankring.

Drøfting:

Os kommune etterspurde nivå for lokaliseringskriterier for bustadbygging. **Fylkeskommunen** ser at dette er del av diskusjonen ein må når ein no i samarbeid skal arbeide fram programinnhald.

Fjell kommune meiner dette er eit relevant og interessant tema, og ser behov for ein avklaring av for korleis kommunane skal involverast. Økonomi er ein faktor, og ein peiker på at det er eit godt stykke arbeid før ein kan gje ei samla leveranse inn i dette arbeidet.

Fylkesvaraordføreren presiserer at det ikkje vil vere fornuftig å etablere ei politisk referansegruppe for dette arbeidet før valet. Dermed vil 2020 vere det politiske arbeidsåret på dette prosjektet. Bustadplanlegging og utvikling av feltet ligg i kommunane sin oppgaveportefølje, og arbeidet med eit slikt program må innebere ein meirverdi for kommunane.

Bergen kommune meiner dette arbeidet er viktig og at temaet ikkje byr på enkle løysingar. Dette er å rekne som vidare arbeid med utgangspunkt i Meld. St. 18 *Berekraftige byer og sterke distrikt* og vi må både arbeide for samordning og heilskap, men også differensiering. Vi må legge vinn på å arbeide solidarisk for dei klimaskapte utfordringane. Bustad skal vere tett integrert i planlegginga, men har i praksis vore forvist til sosialfeltet. Det er trong for å adressere tematikk knytt til kva som skjer når vi bygger tettare i byen og i vekstsona. By, tettstad, grend må henge saman. Ikkje tenke konkurranse mellom kommunane, men utvikle solidaritet. Medvit om den tredje bustadsektoren er viktig for Bergen.

Dette arbeidet kan kanskje utviklast til ein nasjonal pilot. Ein kan gjennom arbeidet vurdere behovet for nye verkemiddel, dette kan vere både statlege, regionale og kommunale verkemiddel. Ein kan vurdere både juridiske verkemiddel, økonomiske verkemiddel og organisatoriske verkemiddel. I møtet med denne utfordringa kan Husbanken sitt samfunnsoppdrag bli endra, t.d. organisatorisk. og bustadbyggelag, kommunalt eigarskap etc kan vere relevante verkemiddel. Bergen kommune jobbar med bustadmelding, her er mangfald i bustadmiljøa eit sentralt fokus.

Vidare meiner Bergen kommune at dagens bustadprognoser ber preg av å vere ei vidareføring av dagens mønster, medan det kommunen meiner vi treng er prognoser som legg vekt på politiske mål for utvikling.

Dei blågrøne strukturane er viktige faktorar for gode bustadområder, saman med arkitektur, kunst, delekultur og utvikling av nye bustadformer.

Fylkesvaraordførar peikar på behovet for gode løysingar for «sistegangsetablerarar», t.d. eigde bustader med fellesareal, tenestetilbod etter behov etc. Dette er eit relevant tema, i og med ambisjonar om å bidra til mangfald og samordning i bustadfeltet.

Os kommune problematiserer sams arealpolitikk i Bergen og omlandskommunane. Kommunane arbeider med eit skifte frå spreidd til konsentrert bustadmønster, og dette arbeidet er best løyst i den einskilde kommunen. Os kommune trekker fram Byregionprogrammet som eit godt prosjekt. Her blei det gjennomført bustadpreferanseundersøking, og ein hadde fokus på barnefamiljar. Kommunane i Bergensområdet er i ein konkurranse med kvarandre – vi konkurrerer om skatteinntektene og om mangfaldet i busetnadsmønsteret. Bustadbyggeprogrammet kan gje inntrykk av fylkeskommunen som ein «overkommune». Representant frå planutval i Os peikar på utfordringa med å få til ein samordna og kontinuerleg bustadpolitikk internt i kommunane.

Askøy kommune meiner at eit regionalt program for bustadbygging, slik det er presentert, er vanskeleg å få grep om. Det er uklårt kva bustadbyggeprogrammet skal vere. Her tenker ein eit bustadbyggeprogram som noko meir konkret, og etterspør fylkeskommunen sine ambisjonar. Fylkeskommunen peikar på at vi skal arbeide meir med dette, då det ikkje er fylkeskommunen sitt mandat aleine å definere innhald og forventningar til bustadbyggeprogrammet.

Lindås kommune peikar på at dei fleste kommunane i møtet er kommunar av ein viss storleik, og fleire skal utvikle seg gjennom kommunesamanslåing. Lindås meiner ein må vurdere meir korleis dette arbeidet kan organiserast, før ein seier at deltaking kan skje denne hausten. Når det gjeld den tredje bustadsektor handlar dette om tilrettelegging for vanlege folk i vanlege inntekter. Her har Lindås begynt arbeid.

Fjell kommune peikar på at Husbanken sine verkemiddel fungerer godt. Kommunen har ein solid og aktiv bustadpolitikk. Ein ser ikkje ein eigen regional bustadpolitikk som ein relevant reiskap i dette arbeidet, men innspel til det kommunale arbeidet i form av samordning (også med private aktørar), rettleiing og kunnskap, er hjarteleg velkomen. Viss eit regionalt bustadbyggeprogram skal ha styrande verknad i kommunane, må ein begynne ein annan ende med vedtak i kommunane.

HFK presiserer at dette er tenkt som samarbeidsarena, der mål ligg i vedteken regional plan, og at det i planen ikkje er lagd opp til eit nytt styringsverktøy. Vi ser at forankring av arbeidet gjennom kommunale vedtak, kan vere eit verktøy.

Husbanken legg vekt på eit eksisterande godt samarbeid med alle kommunane her, spesielt med Fjell kommune. Mange kommunar etterspør den gamle Husbanken. Husbanken blei utover 90-talet meir ein aktør for å

finansiere bustad for vanskelegstilte og studentbustader. Husbanken forvaltar ikkje berre tilskot til å framskaffe bustader, men og tilskot til individ som treng hjelp til å kjøpe bustad, t.d. startlån. Fokuset er bistand til å komme frå leigd til eigd bustad. No arbeider Husbanken meir inn på strategisk nivå enn før, t.d. med korleis kommunane kan bruke Huisbanken sine verkemiddel. I arbeidet med bustadbyggeprogrammet skal Husbanken peike på og bidra til at bustad for alle, inkludert vanskelegstilte og den tredje bustadsektor, vert fokusert.

Leiar for KIRU gjer greie for utvalet sine oppgåver i plansaker – det er dette utvalet som forvaltar motsegnstituttet i høve plan- og bygningslova hjå fylkeskommunen. Ho peikar på at det er viktig å merke seg avstanden mellom regionale planar og statens ønskjer, at RATP i stor grad handterer omsyna til den einskilde kommunen og lokaldemokratiet. Fylkespolitikarane legg vinn på å utøve godt politisk skjønn.

Os kommune er tilhengar av kompetanse, kunnskapsgrunnlag, jobbe med felles utfordringar og felles problemstillingar knytt til utvikling av regionsenter etc., og meiner det er bra at HFK kan ta ei rolle. Ein er likevel spørjande til kva dette programmet skal utviklast til. Os kommune peikar vidare på at større omlandskommunar bidreg til å bygge kompetanse i kommunane, og dette er ei god utvikling. Os kommune er oppteken av at ein samtidig utnyttar den positive dynamikken mellom Bergen og dei fire store omlandskommunane. Dette kan vere positiv konkurranse som bidreg til mangfaldet i regionen. Alle skal ikkje vere like. Ein understrekar at dette perspektivet kjem for dårleg fram i alt av arealplanlegging, der dei viktigaste aktørane ikkje blir verdsatt nok - utbyggerane. Når offentleg forvaltning set krav til uteopphald, lysforhold etc. forstår ein ikkje at dette også er viktig for utbygger som skal selje i ein marknad. Dersom eit bustadbyggeprogram kan bringe kommunane og private saman, er det positivt.

Nestleiar i KIRU tek opp att invitasjonen, og peikar på at dette er ei mogelegheit meir enn ein hemsko. Bestillinga frå stat til nye og større fylkeskommunar er meir strategisk planlegging, ikkje mindre. Han oppmoda om å bruke krafta saman til å lage dette til ein pilot til å få ut statlege verkemiddel.

Os kommune er usikker på kva meir vi kan få ut av staten i denne samanhengen.

Bergen kommune peikar på mogeleg felles strategi for å få betre verktøykasse til utviklinga av Bergensområdet. Ein kan få fram betre juridiske verkemiddel, forbetre Husbanken sitt mandat, og t.d. utvikle organisasjonsmodellar for samarbeid. Marknaden har tatt over bustadfeltet, medan bustadpolitikken har blitt marginalisert. Samstundes har krava frå staten til areal- og transportplanlegginga blitt innskjerpa. Desse faktorane aukar behov for samarbeid og verkemiddel. Bergen kommune peikar vidare på at bustad som satsingsområde blei løfta fram av KMD i oppstarten av byvekstavtalarbeidet.

Til slutt presiserer fylkesvaraordførar at det ikkje er aktuelt med politisk involvering på dette før valet 2019, men at administrasjonane kan inngå samarbeid og starte opp hovudprosjekt no.

Desse møtte:

Fjell kommune

Tom Georg Indrevik, (v.ordf.)
Henning Ekerhovd, (kom.leiar)
Lena S. Garnes, (adm)
Eli Jeanette Fosso (adm.)

Bergen kommune

Anna Elisa Tryti, (byr. byutvikling)
Hanne Dybwik, (adm)
Unn Hovda, (adm)

Askøy kommune

Eystein Venneslan, (rådm.)
Tina Marie Lund, (adm)
Knut Natlandsmyr, (adm)
Synne Guldborg, (adm)
Eva Herdlevær, (adm)

Os kommune

Terje Søviknes, (ordf.)
Marie E. Bruarøy, (v.ordf.)
Harald Døsen, (utval)
May Brit Haringstad, (utval)
Gustav Bahus, (utval)
Tina K.M. Sinclair, (adm)
Mathilde Ilper Johnsen, (adm)

Lindås kommune

Nina Bognøy, (v.ordf.)
Ørjan Raknes Forthun, (rådm.)
Hogne Haugsdal (adm)

Husbanken

Sverre Høynes

Hordaland fylkeskommune

Pål Kårbø, (f.v.ordfører)
Beate Husa (utv.leiar KIRU)
Kjell G. Håland (utv.nestleiar KIRU)
Eva Katrine R. Taule, (konst.pl.sjef)
Hans-Christian Engum, (sen.rådgj.)
Cathrine Grasdal, (rådgj.)